

Kemisk bindning II, A&J kap. 3

Varför är vattenmolekylen böjd medan koldioxid är rak?
Kan en stabil He_2 molekyl bildas?

- Lewisstrukturer – Beskriver valenselektronerna i en molekyl (Förra föreläsningen!)
- VSEPR (valence shell electron pair repulsion) – Beskriver geometrin hos molekyler (Idag!)
- Hybridorbitaler – Linjär kombination av atomorbitaler (från samma atom) genererar s.k. hybridorbitaler vilka beskriver en molekyls geometri (Idag!)
- MOT - (Molecular Orbital Theory) – Atomorbitaler från olika atomer bildar s.k. molekylorbitaler. Beskriver en molekyls bindingsenergies och stabilitet (Idag!)

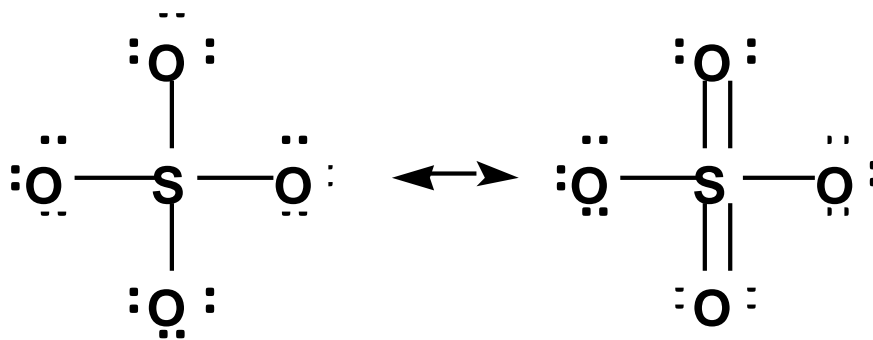
VSEPR modellen

Valence Shell Electron Pair Repulsion

Bygger på att minimerar den elektrostatiska repulsionen mellan negativt laddade elektronpar och bindningar (som ju också är negativt laddade)

⇒ Placera molekylens elektronpar och bindningar så långt ifrån varandra som möjligt!!

I VSEPR modellen räknas en dubbelbindning på samma sätt som en enkelbindning, vilket ger samma geometri för ex sulfatjonens resonansformer:

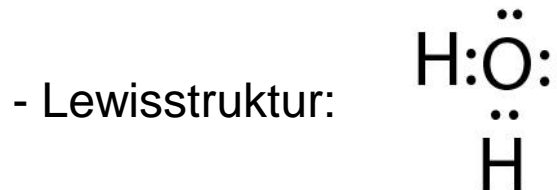

VSEPR modellen

Valence Shell Electron Pair Repulsion

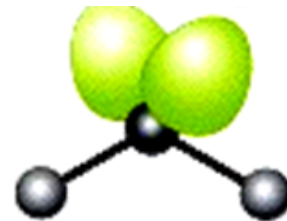
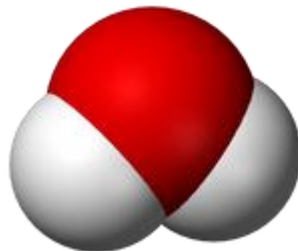
OBS! Viktigt att skilja på VSEPR-geometri och molekylgeometri!!

Ex. H₂O

- Enligt VSEPR: 2 fria elektronparen 2 bindningarna $\Rightarrow$ Tetraeder
(Idealt en tetraeder om de "stöter bort" varandra lika mycket)

- Molekylgeometri: Böjd

Geometrier

Molekylgeometri

Steric No.	Basic Geometry 0 lone pair	1 lone pair	2 lone pairs	3 lone pairs
2	 linjär			
3	 plantrigonal	 böjd		
4	 tetraeder	 trigonal pyramid	 böjd	
5	 trigonal bipyramid	 gungbräda	 T-formad	 linjär
6	 oktaeder	 plankvadratisk pyramid	 plankvadrat	
7	 pentagonal bipyramid	 pentagonal pyramid		

VSEPR-geometri

Linjär

Plantrigonal

Tetraeder

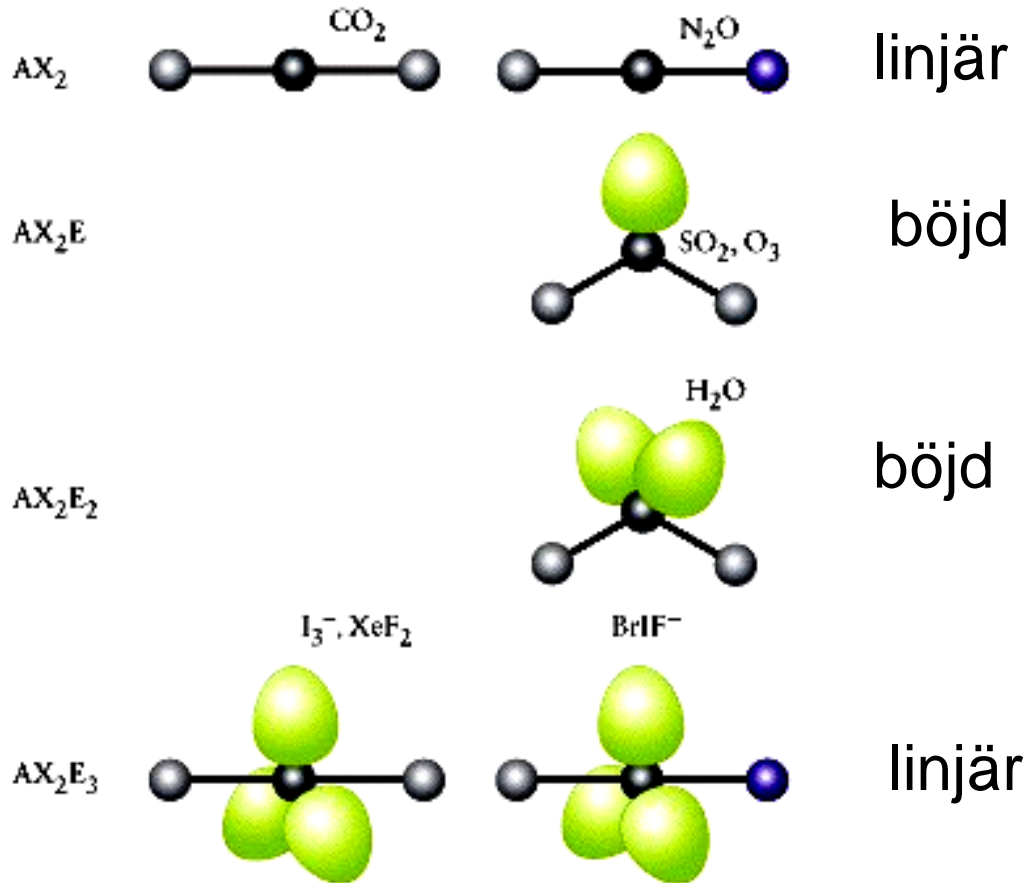
Trigonal bipyramid

Oktaeder

Pentagonal bipyramid

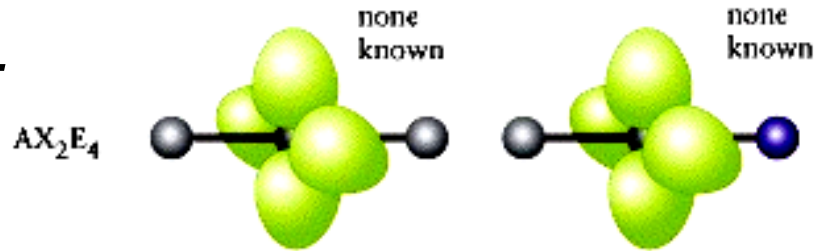
Geometrier

Ex.

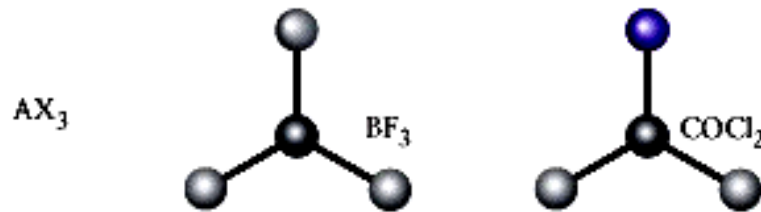

Geometrier

Ex.

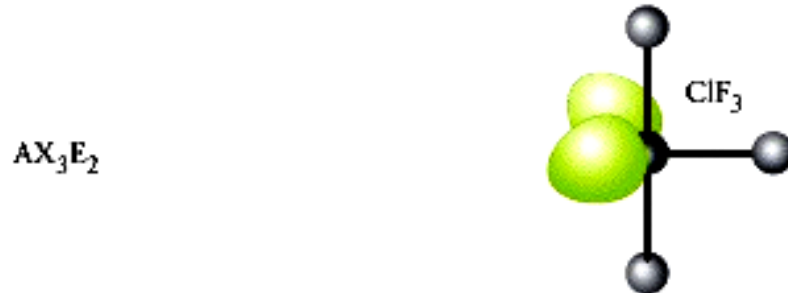
linjär

plantrigonal

*trigonal
pyramid*

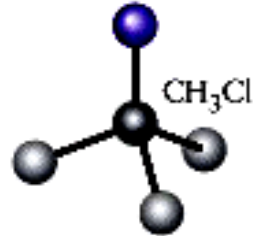
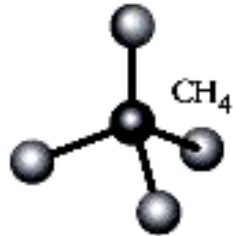

T-formad

Geometrier

Ex.

AX_4

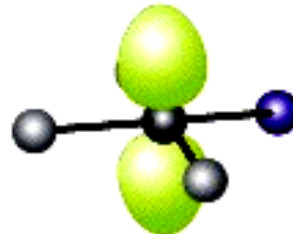
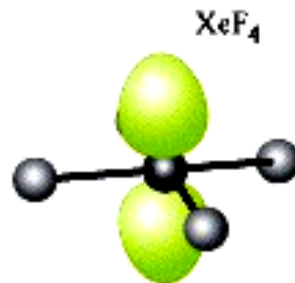
tetraeder

AX_4E

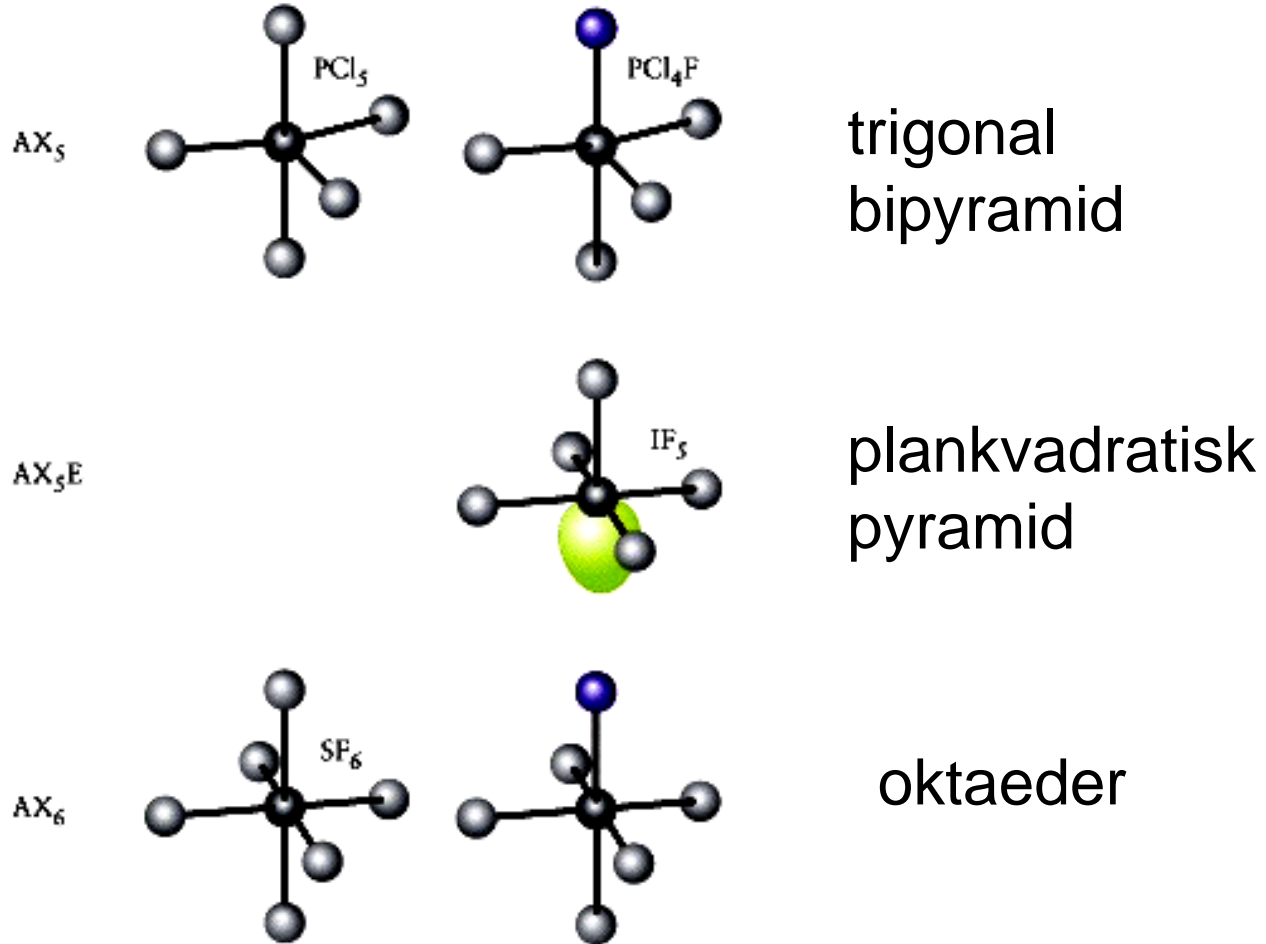
gungbräda,
"see-saw"

AX_4E_2

plankvadratisk

Geometrier

Hur ser molekylgeometrin ut för $(\text{CH}_3)_2\text{SO}$ i tre dimensioner?

Börja med Lewisstrukturen
Antal valenselektroner blir:

$$\text{C} \Rightarrow 2 \cdot 4 = 8$$

$$\text{S} \Rightarrow 1 \cdot 6 = 6$$

$$\text{O} \Rightarrow 1 \cdot 6 = 6$$

$$\text{H} \Rightarrow 6 \cdot 1 = 6$$

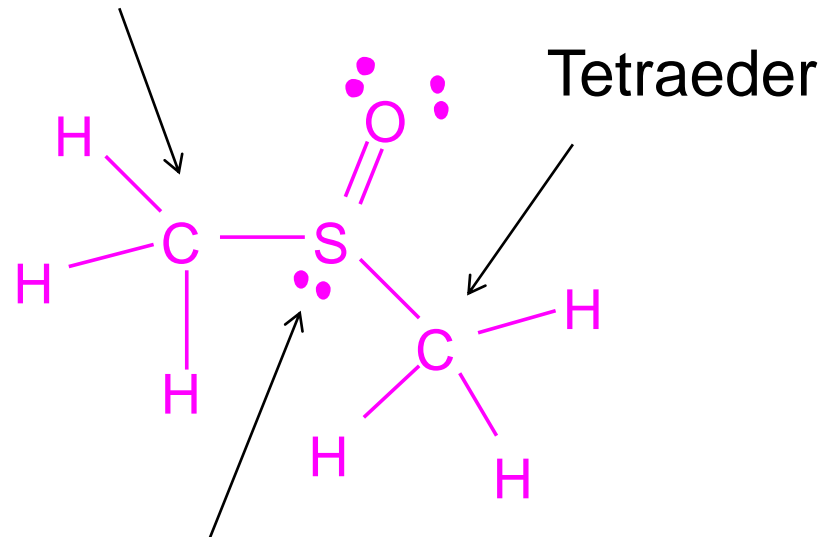
Summa: 26 $\Rightarrow$ 13 par

9 bindande par

4 fria par

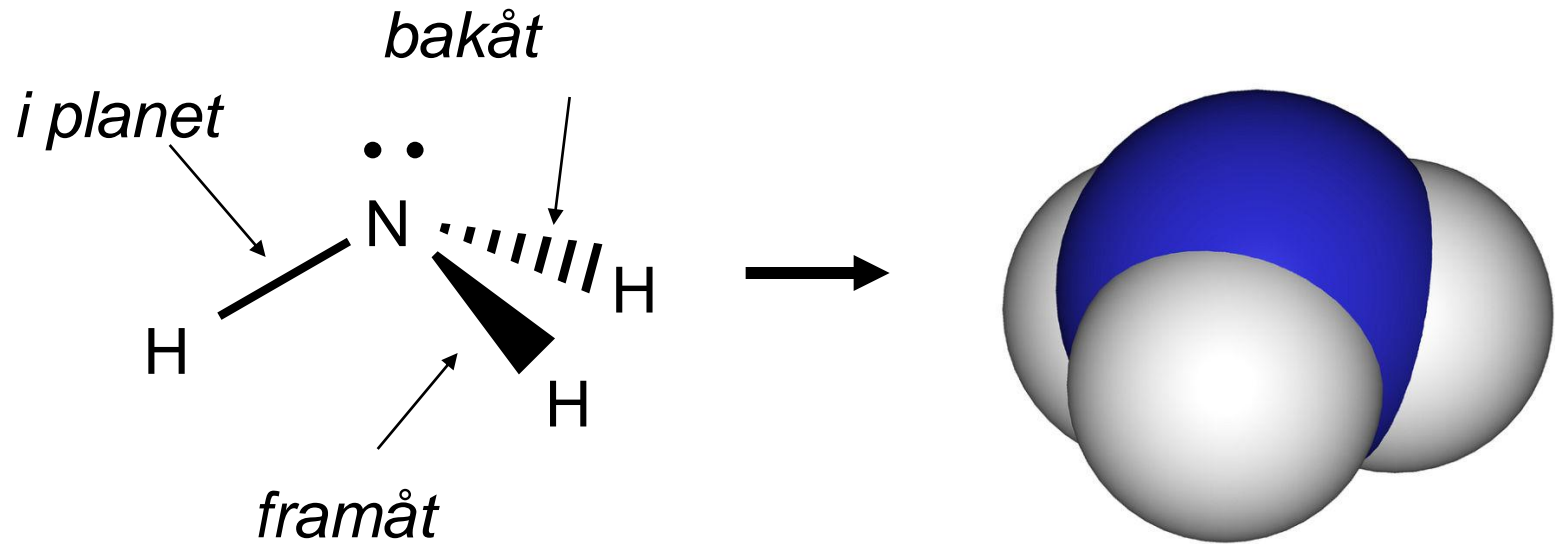
(Att det är $\text{S}=\text{O}$ och inte $\text{S}-\text{O}$
avgörs med formell laddning!
Testa själv!!)

Tetraeder

Trigonal pyramid

Repulsion och bindningsvinklar

Repulsion mellan
fria elektronpar

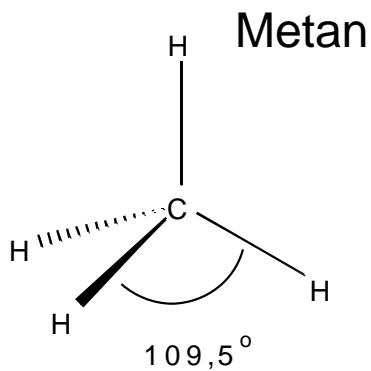
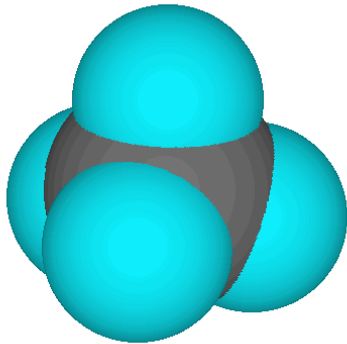
>

Repulsion mellan
bindande och fria
elektronpar

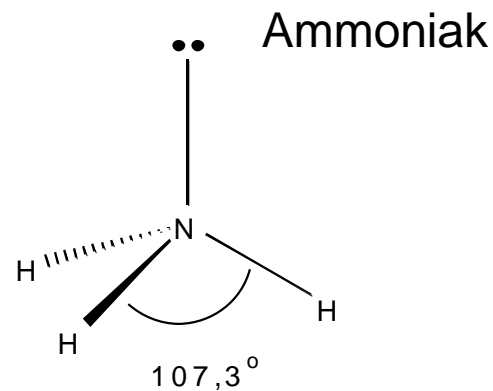
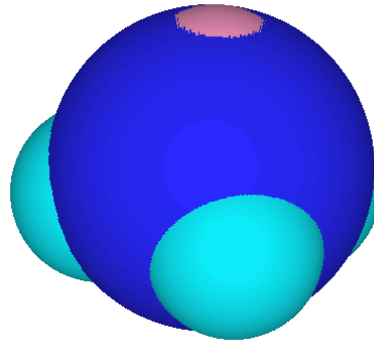
>

Repulsion mellan
bindande elektronpar
(bindningar)

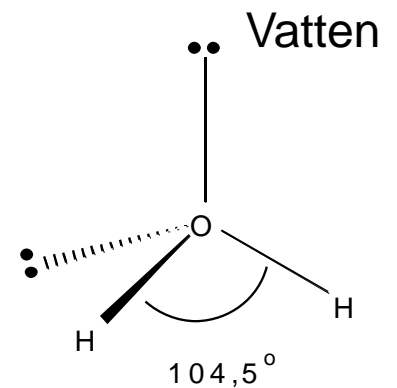
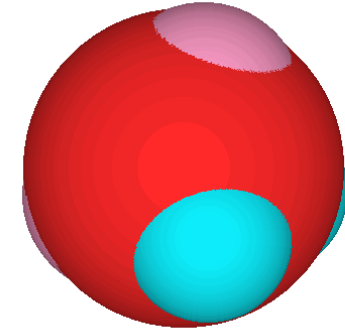
Repulsion och bindningsvinklar

Tetraeder
109,5

Ett fritt elektronpar
trycker ihop
bindningsvinkel till 107,3

Två fria elektronparen
trycker ihop
bindningsvinkel till 104,5

Hybridorbitaler

Enligt VSEPR är metan tetraediskt men kan vi på något sätt få denna geometri om vi utgår från atomorbitaler (alltså från Schrödingerekvationen)?

Linjärkombination av kolets orbitaler:
 $2s$ och $2p_x$ $2p_y$ $2p_z$ (dessa har snarlika energier) $\Rightarrow$ 4st hybridorbitaler med tetraedrisk geometri!

Men hur??

Hybridorbitaler

$$\phi_1 = \frac{1}{2} [(s) + (p_x) + (p_y) + (p_z)]$$

$$\phi_2 = \frac{1}{2} [(s) + (p_x) - (p_y) - (p_z)]$$

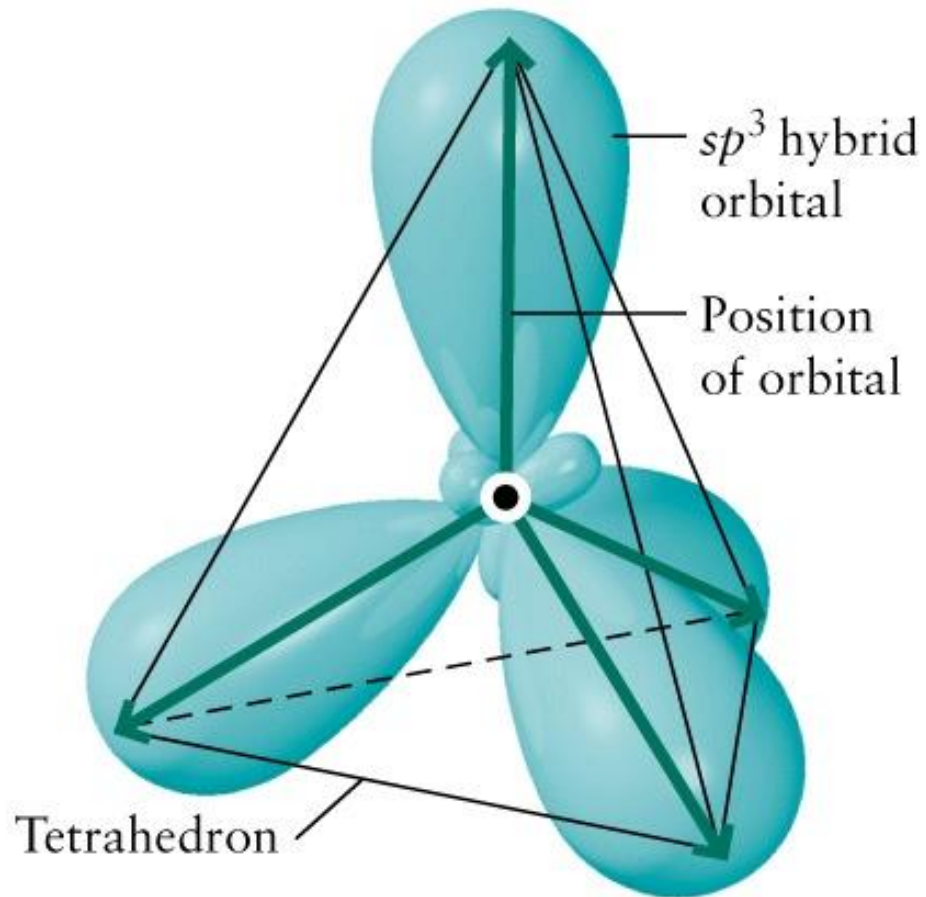
$$\phi_3 = \frac{1}{2} [(s) - (p_x) + (p_y) - (p_z)]$$

$$\phi_4 = \frac{1}{2} [(s) - (p_x) - (p_y) + (p_z)]$$

Detta ger 4 st hybridorbitaler som kallas sp^3 -hybridorbitaler (ϕ^2 beskriver elektrontätheten)

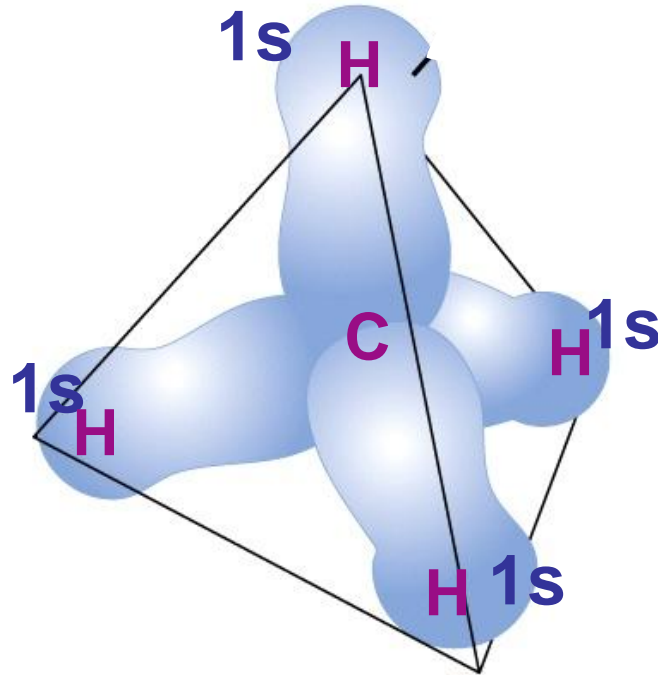
Det geometriska arrangemanget av sp^3 -hybridorbitalerna är tetraedriskt

sp^3 -hybridorbitaler

(c)

sp^3 -hybridorbitaler och metanmolekylen

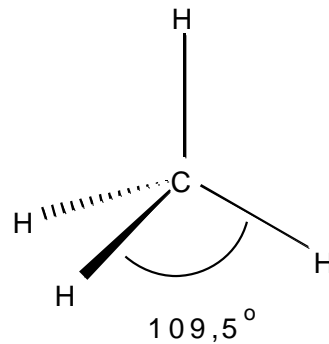
Vätets 1s-orbital överlappar med kolets sp^3 -hybridorbital och bildar en bindning

Tetraedisk geometri - sp^3 -hybridisering

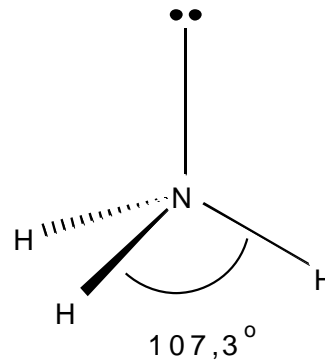
Tetraedisk geometri m.a.p. fria och bindande elektronpar kan beskriva med sp^3 -hybridorbitaler

Ex

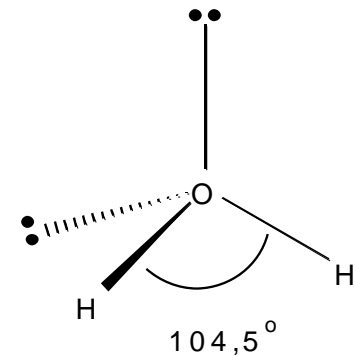
Metan

Ammoniak

Vatten

OBS! Molekylgeometri:

Tetraeder

Trigonal pyramid

Böjd

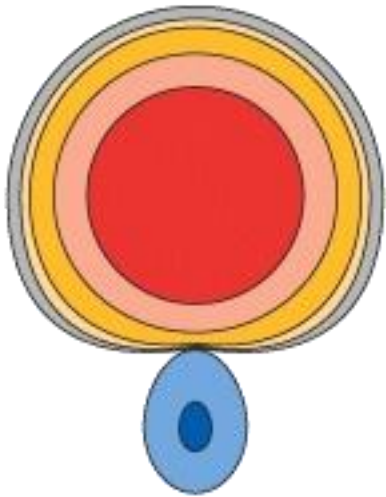

Hybridisering för några vanliga geometrier

Analoga linjärkombinationer kan göras för andra geometrier och det resulterar i nedanstående hybridiseringar

Elektron arrangemang	Hybridisering av centralatomen	Antal hybridorbitaler (=antal använda atomorbitaler)
<i>Linjär</i>	sp	2
<i>Plan trigonal</i>	sp^2	3
<i>Tetraedrisk</i>	sp^3	4
<i>Trigonal bipyramid</i>	sp^3d	5
<i>Oktaedrisk</i>	sp^3d^2	6

sp^2 och sp hybridorbitaler

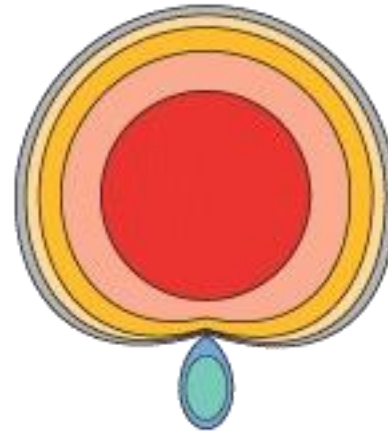

(a)

Ψ

3 st. sp^2 Ψ^2

(b)

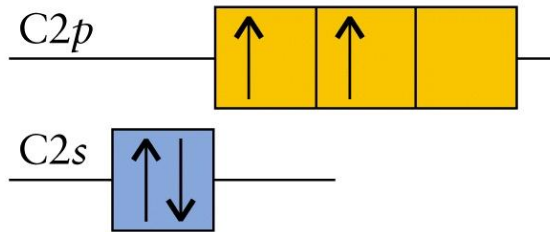
Ψ

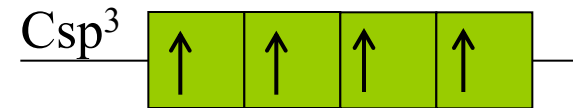
2 st. sp Ψ^2

Hybridiseringar av kolatomen

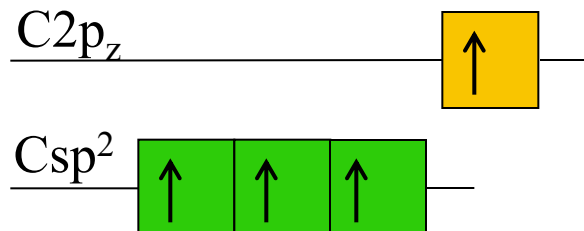
Atomärt C:

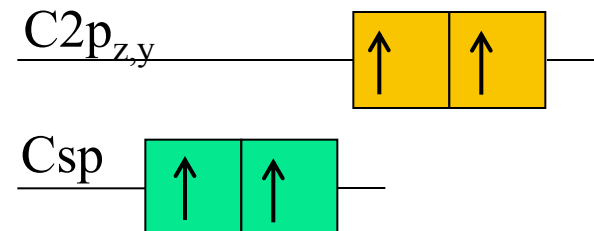
C i tetraedrisk geometri:

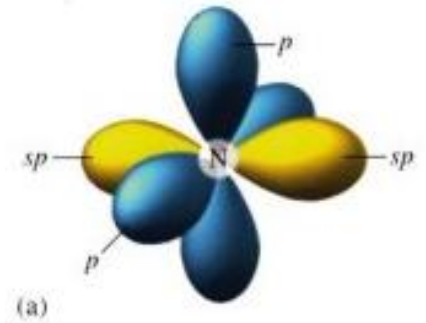
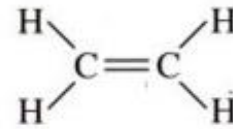
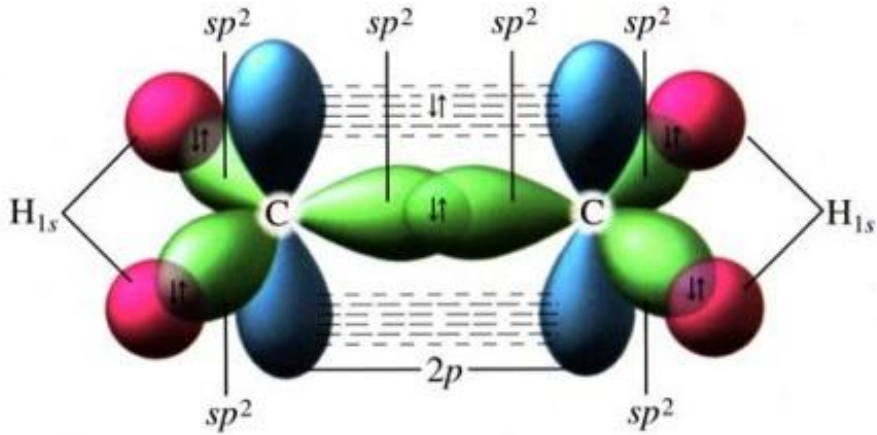
C i plantrigonal geometri:

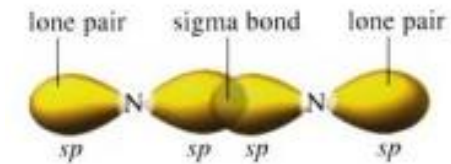
C i linjär geometri:

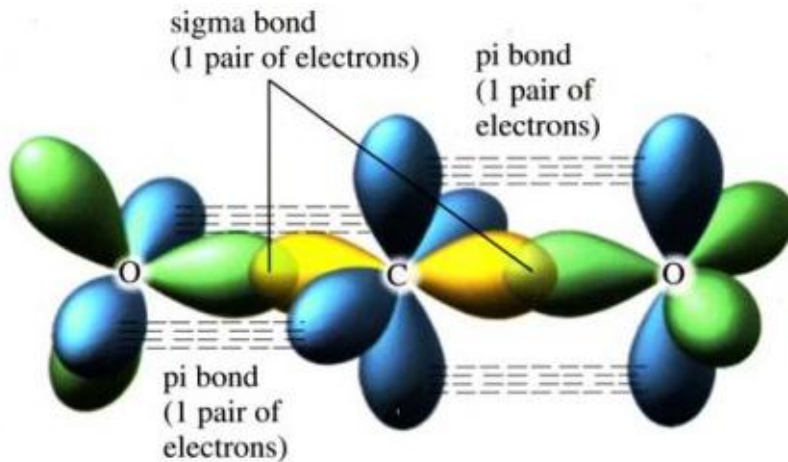
Hybridiseringar

(a)

(b)

Molekylorbitaler

1. Bildandet av molekylorbitaler kan ses som ett överlapp mellan enskilda atomorbitaler.
2. För att molekylorbitaler skall bildas måste de ursprungliga atomorbitalerna överlappa (ha snarlik energi) .
3. Geometrin hos atomorbitalerna måste stämma för att en kombination ska vara möjlig.
4. Antalet erhållna molekylorbitaler är lika med antalet kombinerade atomorbitaler.
5. I en molekyl existerar inte atomorbitalerna utan endast molekylorbitaler (gäller för valenselektronernas AO).

Molekylorbitaler

6. Varje molekylorbital kan hålla 2 st elektroner som har motsatt spinn (samma som för AO).
7. Kvadraten på molekylorbitalerna vågfunktion representerar elektrontätheten (samma som för AO).
8. Beteckningarna för molekylorbitalerna liknar den för atomorbitaler och elektronkonfigurationen skrivs på liknade sätt.
9. Bindningarna beskrivs som σ (sigma) eller π (pi) (samma som tidigare)

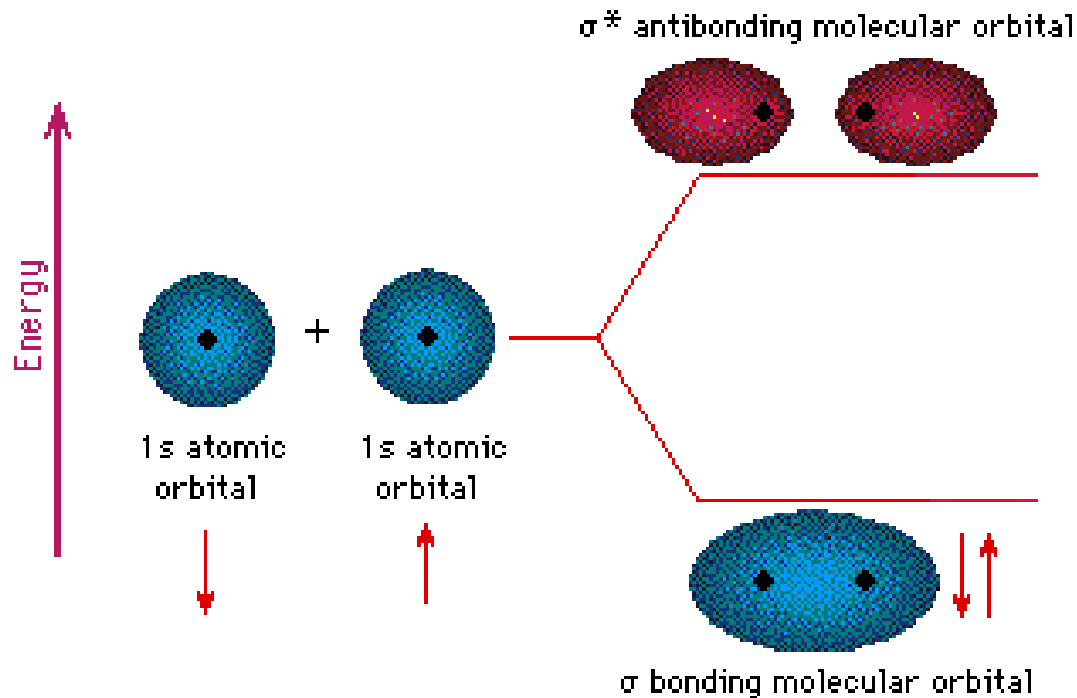
σ (sigma): Plan genom båda atomkärnorna där sannolikheten att finna elektron/elektroner är > 0 .

π (pi): Plan genom båda atomkärnorna där sannolikheten att finna elektron/elektroner är $= 0$.

Molekylorbitaler

10. Bindningarna kan vara bindande eller antibindande (och även icke-bindande). Antibindande beskrivs med en asterisk σ^* eller π^* .
11. För bindande orbitaler gäller generellt att elektronerna befinner sig närmare atomkärnorna

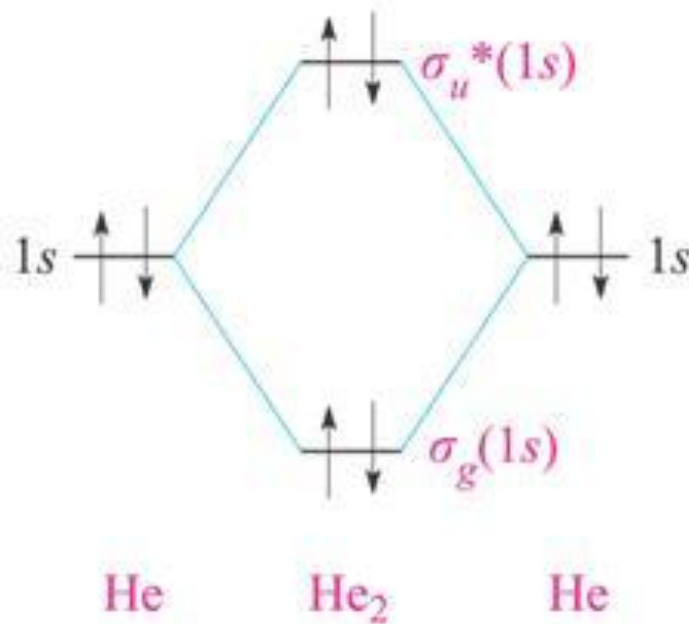
Molekylorbitaler - Energinivådiagram för H₂

Bindningstal = 1

Molekylorbitaler - Energinivådiagram för He₂

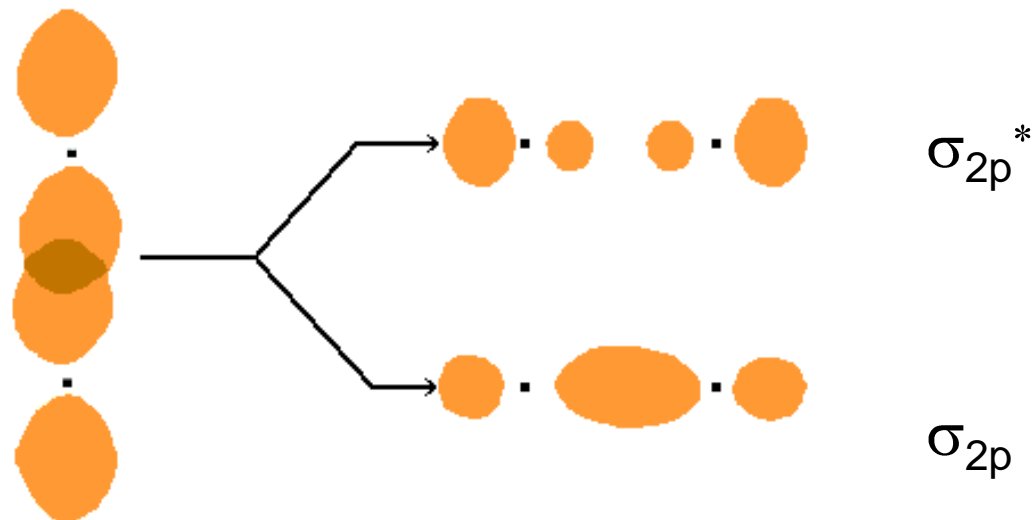
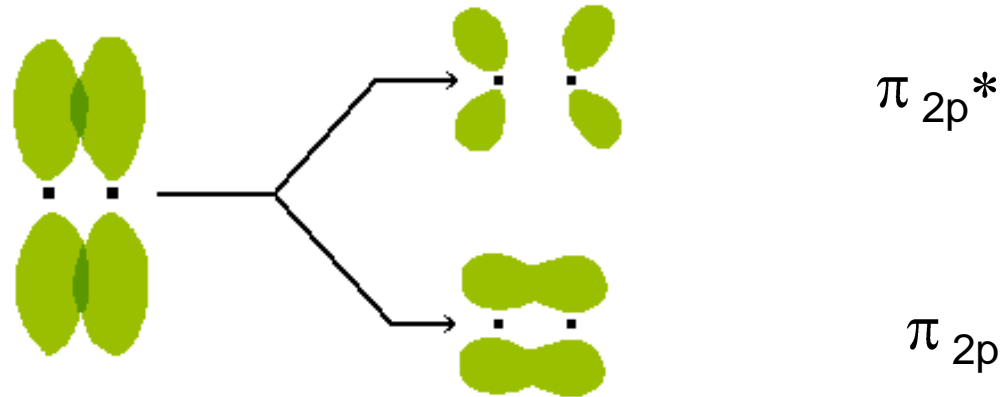

Bindningstal= 0 (ej stabil och existerar inte!)

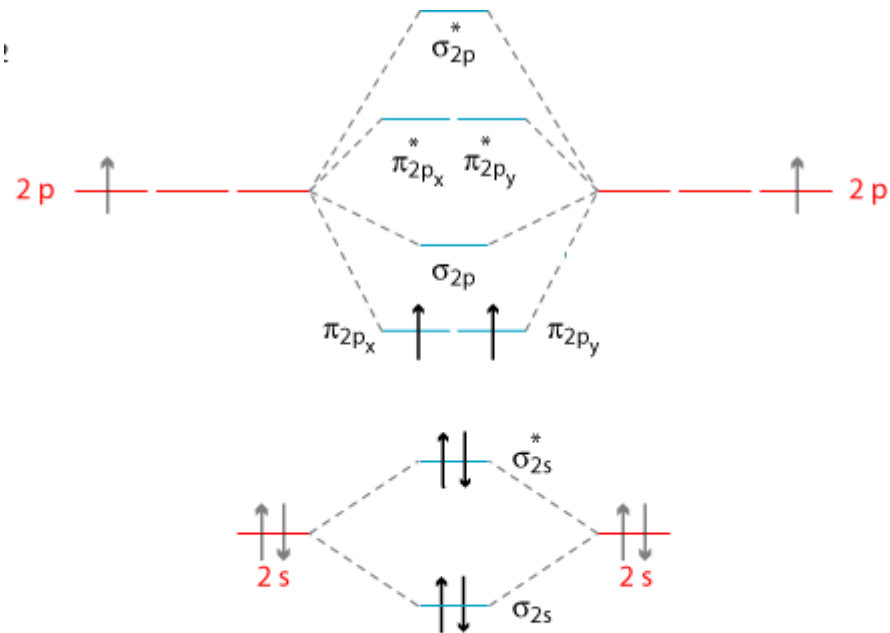
Existerar en He₂⁺-molekyl och vad är dess bindningstal?

(Svar: Ja, BT = 0,5)

Molekylorbitaler – p-orbitaler

Molekylorbitaler - Energinivådiagram för B₂

Elektronkonfiguration: $(\sigma_{2s})^2 (\sigma_{2s}^*)^2 (\pi_{2p})^2$

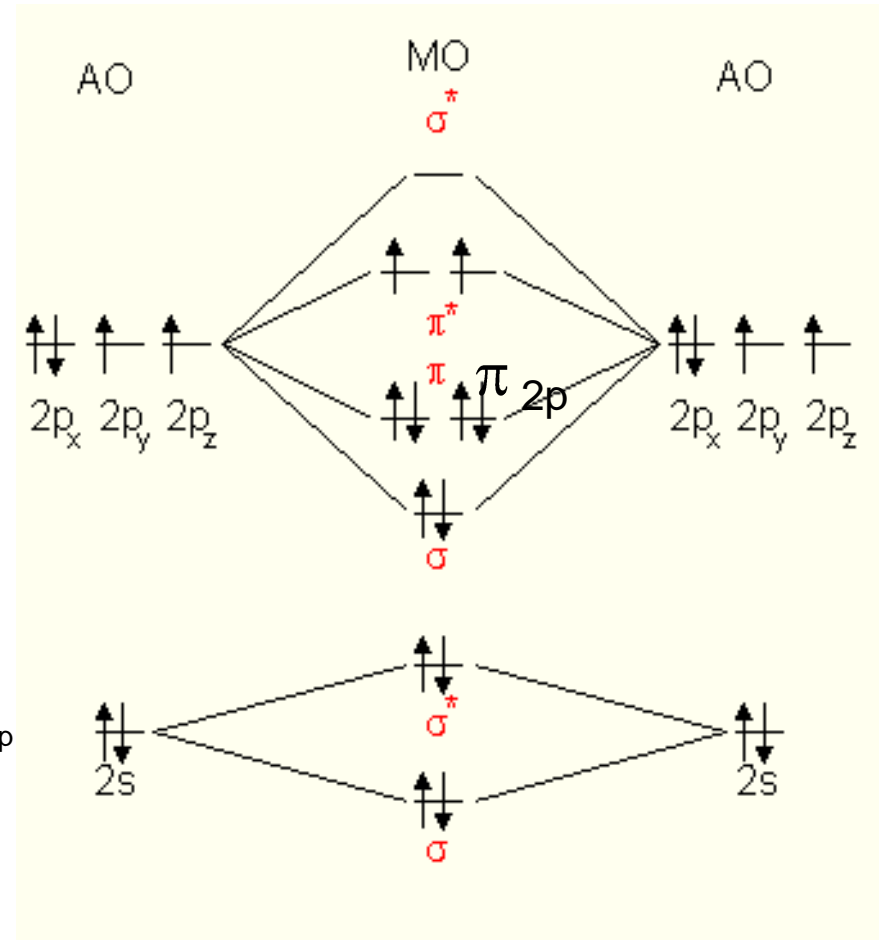
BT = 1

Paramagnetisk (oparade elektroner)

(Samma diagram gäller även för C₂ och N₂ fast med annat antal elektroner. Rita själv!)

Molekylorbitaler - Energinivådiagram för O₂

Repulsionen mellan σ_{2s} och σ_{2p} elektroner minskar åt höger i perioden beroende på att den ökande kärnladdningen drar σ_{2s} elektroner mot kärnan. Detta leder till att σ_{2s} -orbitalen blir mindre och därav minskar $\sigma_{2s} - \sigma_{2p}$ växelverkan. Detta gör att energin för σ_{2p} hamnar under π_{2p} .

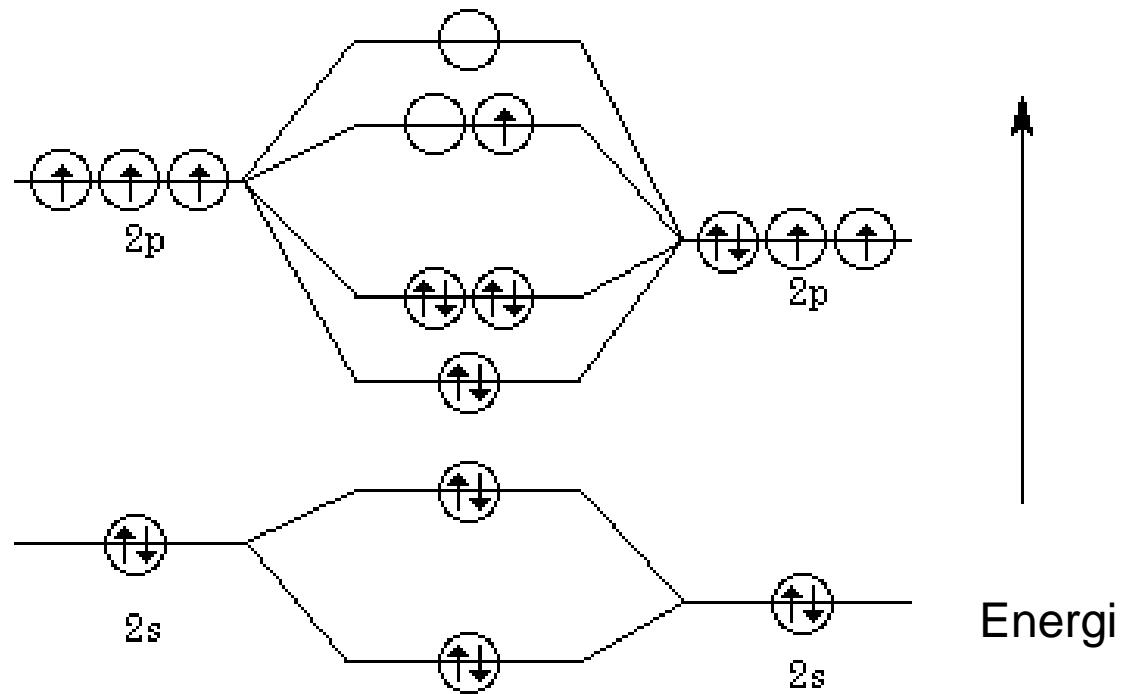
(Samma diagram gäller även för F₂ fast med annat antal elektroner. Rita!)

Molekylorbitaler - Energinivådiagram för NO

N och O har
tillsammans
11 valenselektroner

-Lewisstrukturen blir
därför "konstig" pga
en udda elektron.

-Dock är det inga
konstigheter att rita
upp ett energinivådiagram
enligt MO-teorin!

BT = 2,5 Paramagnetisk

Vad står det mer i kapitel 3?

- *Molekylorbitaler för bensen*
- *HOMO - LUMO begreppet*
Highest Occupied MO och Lowest Occupied MO
- *Bandteori (fasta material)*